Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Monumentnummer*: 530422

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	25 november 2011
Kadaster deel/nr	82988/33

*Woonplaats**	*Gemeente**	*Provincie**
Amsterdam	Amsterdam	Noord-Holland

Locatienaam	*Locatieomschrijving*
Amsterdam	

*Kadastrale gemeente**	*Sectie**	*Kadastraal object**	*Appartement aanduiding*	*Grondperceel*
Amsterdam	R			3880

*Omschrijving***

Inleiding

DIRECTEURSVILLA uit 1883 naar ontwerp van P.J.H. Cuypers. De directeursvilla is gelegen in de zuidoostelijke hoek van de museumtuin, en vormt een integraal onderdeel met het complex Rijksmuseum. De stedenbouwkundige relatie met de naastgelegen tekenschool, wordt zichtbaar door de plaatsing van de achtergevels op één lijn en de plaatsing van de noklijnen op één lijn. Na de Tweede Wereldoorlog (1949) werd de villa, waarin vanaf het begin behalve gewoond ook gewerkt werd, geheel ingericht als directiegebouw. Onder andere de wetenschappelijke en administratieve staf was er ondergebracht. Er waren kamers voor conservatoren en assistenten en een conciërgewoning. De functie van directeurswoning verviel daarmee. Tussen de villa en de tekenschool ligt een privétuin (zie monumentnummer 530421).

Omschrijving

De DIRECTEURSVILLA is gebouwd op een kruisvormige plattegrond en bestaat uit twee haaks kruisende rechthoeken: een smalle met daarin de entree, het centrale trappenhuis, de (latere) lift en kleinere vertrekken en een brede met daarin de grotere representatieve woon- en werkvertrekken. Het gebouw heeft een begane grond en twee verdiepingen, de laatste is op de zuidelijke hoeken voorzien van doorgetrokken erkers, tot voorbij de gootlijst, waardoor ter plaatse sprake is van een volwaardige derde verdieping. \t

In de architectonische hoofdvorm is duidelijk sprake van een hiërarchie in geleding en vormgeving. De symmetrische voorgevel is de belangrijkste, gevolgd door de zijgevels. De achtergevel, vanaf de openbare weg nauwelijks zichtbaar, is voorzien van minder vensteropeningen dan de overige drie gevels. De kap is samengesteld uit twee haaks kruisende zadeldaken, met daarop aan de voorzijde aantakkend een trapeziumvormige dwarskap, op zijn beurt weer verbonden met de piramidedaken van de erkers. Deze laatste zijn voorzien van torenspitsen. Alle gevels zijn opgetrokken in rode verblendsteen, en de plint in hardsteen. De overige detaillering is uitgevoerd in zandsteen, gele verblendsteen en in lichte profielstenen. De interne draagconstructie en (delen van) de kap zijn van ijzer. De met leien gedekte kappen (afwisselend in Rijn- en Maasdekking) zijn voorzien van detaillering in zink en ijzer.

De plattegrond is door de groepering van de belangrijkste ruimten aan weerzijden van het trappenhuis te kenschetsen als een centrale aanleg rond een 'Hall' naar Engels voorbeeld, eigen aan het type van de grotere villa of het landhuis. Het trappenhuis vormt de kern van het gebouw en is in hoofdvorm bewaard gebleven. Een groot aantal interieuronderdelen is door latere aanpassingen aan het oog onttrokken. Onder de sauslaag is het oude sjabloonwerk nog wel aanwezig. Andere bijzondere interieuronderdelen zijn onder andere de diverse schouwen met schilderingen, tegeltableaus met spreuken, beschilderd cassettenplafond, lambriseringen en deuren met snijwerk. Het interieur wordt gekenmerkt door een rijke afwerking, waarbij de iconografie is afgestemd op de dienstfunctie van een directeurswoning.

Waardering

De villa is

- van algemeen cultuurhistorisch belang omdat het een tastbaar manifest is van de opvattingen over educatie en museologie.

- van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde als belangrijk onderdeel van het oeuvre van P.J.H. Cuypers.

- van algemeen belang vanwege de ensemblewaarde van museum, museumtuin, villa en schoolgebouw, ontworpen door P.J.H. Cuypers als Gesamtkunstwerk, welke nog gaaf en herkenbaar aanwezig is. De villa als onderdeel van het complex Rijksmuseum is tevens van algemeen belang vanwege de bijzondere beeldbepalende en stedenbouwkundige betekenis; gelegen aan de rand en in de middenas van het Museumplein.

- van algemeen belang vanwege de hoge mate van gaafheid en herkenbaarheid van de oorspronkelijke functie.

- van algemeen belang vanwege de zeldzaamheidswaarde: het is een integraal onderdeel van een Gesamtkunstwerk, een ensemble van de hand van één ontwerper met eenheid in stijl, detaillering, ouderdom, onderlinge betrokkenheid en functie.

Hoofdcategorie	*Subcategorie*	*Functie*
Cultuur, gezondheid en wetenschap	Welzijn, kunst en cultuur	Museum

** Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister*
*** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument*
Datum van downloaden 29 march 2024